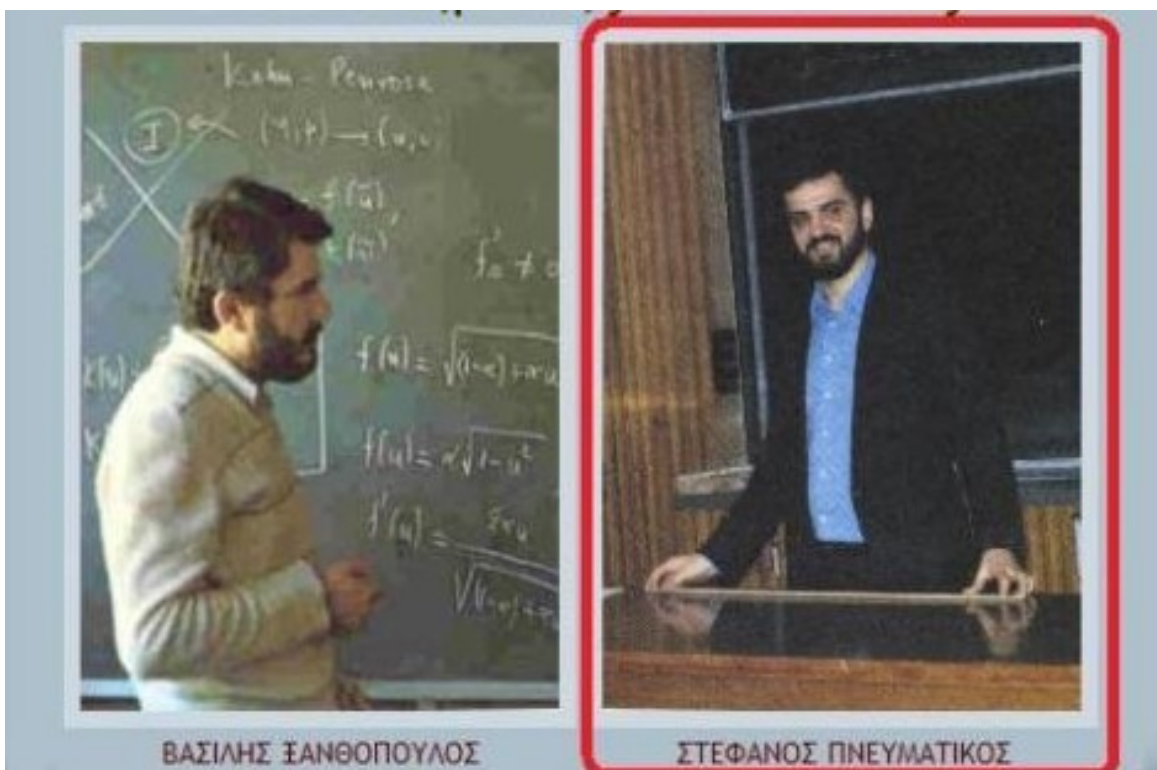

Σαν σήμερα, το 1990, η δολοφονία των καθηγητών Ξανθόπουλου-Πνευματικού στο Πανεπιστήμιο Κρήτης

Σαν σήμερα, 27 Νοεμβρίου του 1990, ένα πρωτοφανές έγκλημα συντάραξε την Ελλάδα. Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής δολοφόνησε δύο καθηγητές / ερευνητές του Πανεπιστημίου Κρήτης και του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας, τον αστροφυσικό Βασίλη Ξανθόπουλο και τον φυσικομαθηματικό Στέφανο Πνευματικό.

Ήταν απόγευμα της 27ης Νοεμβρίου, και ο Βασίλης Ξανθόπουλος δίδασκε τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών για την εκτέλεση πολύπλοκων αλγεβρικών υπολογισμών, σε αίθουσα τερματικών του Πανεπιστημίου Κρήτης, μαζί με τον Στέφανο Πνευματικό.

Ξαφνικά ένας φοιτητής εισέβαλε στο αμφιθέατρο κρατώντας καραμπίνα, και πυροβόλησε εναντίον των δύο διδασκόντων. Ο Ξανθόπουλος και ο Πνευματικός έπεσαν επί τόπου νεκροί από τα πυρά, ενώ τραυματίστηκε σοβαρά στο χέρι ο καθηγητής του ΑΠΘ Σωτήριος Περσίδης. Ο δολοφόνος δεν συνελήφθη για το φονικό. Διέφυγε στα βουνά της Κρήτης και ένα χρόνο αργότερα, τον Ιούλιο του

1991, βρέθηκε απαγχονισμένος σε ένα δένδρο, κοντά στο εκκλησάκι του Αγίου Πνεύματος, στα όρια νομών Λασιθίου και Ηρακλείου. Έτσι δεν μάθαμε ποτέ τα πραγματικά κίνητρά του για τη δολοφονία.

Την ημέρα εκείνη δολοφονήθηκαν δύο λαμπρά ελληνικά μυαλά της παγκόσμιας επιστημονικής κοινότητας.

Ποιοι ήταν οι δολοφονηθέντες;

Ο Βασίλης Κ. Ξανθόπουλος σπούδασε Μαθηματικά στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης κι έπειτα ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου. Εκεί υπήρξε μαθητής του μεγάλου Σουμπραμανιάν Τσαντρασεκάρ (Subrahmanyan Chandrasekhar – βραβείο Nobel Φυσικής 1983), γνωστού από το ομώνυμο «Όριο Chandrasekhar». Έλαβε το μάστερ του το 1976 και το διδακτορικό του στη Φυσική το 1978. Δίδαξε και εργάστηκε ως ερευνητής σε πανεπιστήμια των ΗΠΑ καθώς επίσης, στο Ινστιτούτο Μαξ Πλανκ στη Γερμανία και στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Από το 1983 και έως τη δολοφονία του, ο Βασίλης Ξανθόπουλος ήταν καθηγητής στο Τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Κρήτης, όπου διετέλεσε και πρόεδρος τμήματος, σε ηλικία μόλις 35 ετών. Συνεισέφερε στη μελέτη των συγκρουόμενων επίπεδων βαρυτικών κυμάτων. Μαζί με τον Τσαντρασεκάρ ανακάλυψαν μία ακριβή λύση για τη σύγκρουση αυτή. Η λύση ονομάζεται σήμερα «λύση Chandrasekhar-Ξανθόπουλου για συγκρουόμενο επίπεδο κύμα». Συνέγραψε πάνω από 50 πρωτότυπες ερευνητικές εργασίες και το μικρό εκλαϊκευτικό βιβλίο «Περί αστέρων και Συμπάντων». Μέχρι το θάνατό του συνεργαζόταν επιστημονικά και συνδεόταν φιλικά με τον Τσαντρασεκάρ, ο οποίος τον είχε επισκεφθεί στην Κρήτη αρκετές φορές.

Ο Στέφανος Πνευματικός γεννήθηκε και σπούδασε Φυσική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, από όπου αποφοίτησε το 1979 και με υποτροφία της Γαλλικής Κυβέρνησης πραγματοποίησε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Βουργουνδίας, όπου αναγορεύτηκε διδάκτορας το 1982. Για την ερευνητική του συμβολή στη Μη Γραμμική Φυσική Συμπυκνωμένης Ύλης, του απονέμεται το 1984 ο ανώτατος διδακτορικός τίτλος Φυσικών Επιστημών της Γαλλίας. Το

Εθνικό Ερευνητικό Κέντρο του Los Alamos Αμερικής τον προσκαλεί αμέσως ως τακτικό μέλος και εκεί συνεχίζει τις έρευνες του στα μη γραμμικά φαινόμενα. Οι εργασίες του δημοσιεύονται στα εγκυρότερα επιστημονικά περιοδικά, ενώ Διεθνή Ερευνητικά Κέντρα και Πανεπιστήμια τον προσκαλούν να δώσει διαλέξεις πάνω στα ερευνητικά του αποτελέσματα. Το παγκόσμιας εγκυρότητας επιστημονικό περιοδικό Nature γράφει: «Από τις εργασίες του Στέφανου Πνευματικού αναδύεται ακτίδα ελπίδας για την ερμηνεία των προκλητικά ανεξήγητων φαινομένων αλληλεπίδρασης των μακρομορίων με το υδάτινο περιβάλλον τους...» (Nature, Vol. 33221, April 1988). Στην Ελλάδα συνεργάζεται ερευνητικά με το νεοσύστατο Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας και αναλαμβάνει ως διευθυντής του Τομέα Υπολογιστικής Φυσικής, του οποίου υπήρξε βασικός δημιουργός. Στο Πανεπιστήμιο Κρήτης διδάσκει προχωρημένα μαθήματα Φυσικής, ενώ δίνει σειρές μεταπτυχιακών μαθημάτων στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Προς τιμήν του Βασίλη Ξανθόπουλου, το μεγάλο αμφιθέατρο της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης ονομάστηκε «Αμφιθέατρο Βασίλη Ξανθόπουλου». Επίσης, από το 1991 καθιερώθηκε να προκηρύσσεται κάθε χρόνο, από το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας, «Βραβείο Εξάιρετης Πανεπιστημιακής Διδασκαλίας Β. Ξανθόπουλου - Σ. Πνευματικού» στη μνήμη τους, η απονομή του οποίου γίνεται μέχρι σήμερα από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας, και απονέμεται σε Έλληνες επιστήμονες ανεξαρτήτως ειδικότητας και ηλικίας.

Το ΙΤΕ θεσμοθέτησε επίσης το Διεθνές "Xanthopoulos Award", που απονέμεται μία φορά κάθε τρία χρόνια από την General Relativity and Gravitation Society, σε επιστήμονα κάτω των 40 ετών που έχει «εξέχουσα (κατά προτίμηση θεωρητική) συνεισφορά στο πεδίο της βαρυτικής Φυσικής», καθώς και το Διεθνές Βραβείο για τη Θεωρία μη Γραμμικών Φαινομένων «Στέφανου Πνευματικού».